

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 01.04.2021

Dokumentet är daterat: 01.04.2021

The document is dated: 01.04.2021

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Otso Liikanen

Pvm / Datum / Date: 31.03.2021

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 01.04.2021

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Lumo Energia Oyj
Teollisuuskatu 21
00510 HELSINKI

Asia

Sopimuksen tekemistä edeltävä tiedonantovelvollisuus ja hinnanmuutoksista ilmoittaminen

Asianosainen

Lumo Energia Oyj

Vireilletulo

8.10.2018

Selostus asiasta

Energiavirasto on 8.10.2018 käynnistänyt oma-aloitteisen tutkinnan koskien Lumo Energia Oyj:n Markkinahinta-sähkönmyyntituotetta.

Lumo Energia Oyj:n internetsivuilla tuolloin olleissa¹ sopimusehdoissa on esitetty sen hinnanmuodostuksen osalta seuraavaa:

”Markkinahinta-sopimuksen vaihtuva hinta määräytyy aina sähkön markkinahinnan mukaan. Sopimus sopii sinulle, jos haluat seurata sähkömarkkinoiden hintakehitystä ja haluat tarkkailla omaa sähkönkulutustasi.

- Energian hinta: kuukausittain vaihtuva sähkömarkkinoiden sisäänostohinta
- Perusmaksu 5,00€ / kk
- Hinta sisältää sähkönmyynnin, sähkönsiirrosta laskuttaa paikallinen sähkönsiirtoyhtiö julkisen hinnastonsa mukaisesti”

Sopimuskohtaisissa myyntiehdoissa on hinnan määräytymisestä tuolloin esitetty seuraavaa:

”Sähkön kuukausittain vaihtuva hinta määräytyy NordPool-sähköpörsistä ostetun sähköenergian sisäänostohinnan mukaan, johon lisätään sähkönmyyjän marginaali (0,49 snt / kWh + ALV 24% = 0,61 snt/kWh sis ALV). Sisäänostosta muodostuvat profiilikulut (Keskiarvo: 0,40 snt / kWh + ALV 24 % = 0,5 snt/kWh sis ALV) aiheutuvat Lumo Energian uusiutuvat energiamuodot valinnee asiakaskunnan

¹ Energiavirasto on tallentanut sivuilla www.lumoenergia.fi Markkinahinta-sähkönmyyntituotteesta annetut tiedot ruutukaappauksina 4.10.2018.

sähkönkäyttöprofiilin eroavuudesta Suomen aluehinnan muodostavaan sekasähkön käyttöprofiiliin”

Selvityspyyntö

Energiavirasto pyysi 8.10.2018 lähettämässään selvityksessä Lumo Energia Oyj:ltä selvitystä erityisesti seuraavista seikoista:

1. Miten Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinta määräytyy? Määräytyykö se suoraan esimerkiksi Nord Pool AS:n julkaisemaan sähkön vuorokausimarkkinoiden Suomen aluehintaan, NASDAQ OMX Commodities Europessa noteerattujen tiettyjen johdannaistuotteiden hintaan tai muuhun sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevaan viitearvoon nojautuvan laskentakaavan perusteella?
2. Onko loppukäyttäjän mahdollista laskea tai muuten itse todeta Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen kulloinkin voimassa oleva hinta julkisista hintatiedoista? Mitä nämä laskentaan tarvittavat julkiset tiedot ovat ja miten loppukäyttäjä voi ne saada?
3. Mitä tarkoitetaan sillä, että Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen kuukausihinta määräytyy NordPool-sähköpörssin Suomen hinta-alueen sisäänostohintanne mukaan?
4. Sisältyykö Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hintaan Lumo Energia Oyj:n määrittelemää marginaalia tai muuta vakiosummaa? Miten se määräytyy, ja onko se suuruudeltaan kiinteä koko sopimuskauden kestävä vai vaihtuva?
5. Ilmoitetaanko Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymistapa loppukäyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä ja miten mahdollinen ilmoittaminen tapahtuu? Ilmoitetaanko samat tiedot myös sopimuksessa tai sopimusvahvistuksessa?
6. Ilmoitetaanko Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinnanmuutoksista asiakkaille sekä miten ja milloin ilmoittaminen tapahtuu?
7. Onko Lumo Energia Oyj:llä ollut aiemmin Markkinahinta-sähkönmyyntituotetta vastaavia tuotteita myynnissä ja ovatko tuotteet olleet hinnanmuodostukseltaan ja muilta ehdoiltaan keskenään yhteneviä? Onko asiakkailta edelleen voimassaolevia sopimuksia näillä tuotteilla?

Lumo Energia Oyj:n vastaus

Lumo Energia Oyj on todennut 12.10.2018 antamassaan vastineessa, että Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinta määräytyy Nord Pool AS:n julkaiseman kuukausihinnan mukaisesti. Lumo Energia lisää kuukauden keskihintaan sopimuksessa tai myyntiehdossa ilmoittamansa marginaalin sekä arvonlisäveron.

Lumo Energia Oyj:n mukaan tuotteen ehdoissa esitetty Suomen hinta-alueen sisäänostohinta on kansantajuinen ilmaisu, jolla on pyritty selventämään, että Lumo Energia ostaa asiakkaan sähkön Nord Pool AS:n Suomen aluehinnalla, lisää hintaan ilmoitetun marginaalin sekä mahdollisen kuukausimaksun. Tällä tavoin Lumo

Energia Oyj hinnoittelee Markkinahinta-sopimuksen solmineen loppuasiakkaan sähkön muuttuvan pörssihinnan mukaan, ellei asiakkaan kanssa ole muuta sovittu.

Selvityksen mukaan Markkinahinta-sähkönmyyntituotteeseen lisätään myyntiehdoina ja sähkösopimuksessa määritelty marginaali sekä mahdollinen kuukausimaksu. Joidenkin asiakkaiden kohdalla kuukausimaksu on lisätty hinnanmuutoksen yhteydessä, ja asiakkaita on informoitu hinnanmuutoksesta etukäteen voimassa olevien säännösten mukaisesti. Kiinteä marginaali ja kuukausimaksu eivät ole Markkinahinta-sopimuksessa muuttuvia, ja ainoastaan Nord Pool AS -sähköpörssin Suomen aluehinta on muuttuva tekijä.

Markkinahinta -tuotteen hinnan määräytymistapa ilmoitetaan loppukäyttäjälle selvästi ennen sopimuksen tekemistä. Ilmoittaminen tapahtuu sillä verkkosivulla, jolla asiakas sopimuksen tekee, tai jolla sitä asiakkaalle markkinoidaan (kuten Energiaviraston ylläpitämällä Sähkönhinta-sivustolla).

Markkinahinta-tuotteen marginaalin tai perusmaksun muuttuessa asiakkaille ilmoitettaisiin vähintään 30 vuorokautta ennen muutoksen voimaantulua. Ilmoitus jaeltaisiin kirjeitse käyttöpaikkaan ja/tai sähköpostitse samaan sähköpostiosoitteeseen, jonka asiakas ilmoitti Lumo Energia Oyj:lle tilaushetkellä, ja johon asiakas vastaanotto sähkösopimuksensa tilausvahvistuksen.

Lumo Energia Oyj:llä ei ole selvityksen mukaan ollut aiemmin Markkinahinta-sähkönmyyntituotetta vastaavia tuotteita myynnissä.

Lisäselvityspyyntö 9.11.2018 Lumo Energia Oyj:lle ja Lumo Energia Oyj:n vastaus

Lumo Energia Oyj on tehnyt internetsivuilleen Energiaviraston ensimmäisen selvityspyynnön lähettämisen jälkeen muutoksia, joiden myötä Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen tuotekohtaisissa myyntiehdoina on esitetty seuraavaa:

”Sähkön kuukausittain vaihtuva hinta määräytyy NordPool-sähköpörssistä ostetun sähköenergian Suomen kuukausittaisen keskihinnan mukaan, johon lisätään sähkönmyyjän marginaali, joka on 0,6076 snt / kWh, sekä sisäänostosta muodostuvat kulut, jotka ovat 0,5 snt / kWh.”

Energiavirasto pyysi Lumo Energia Oyj:ltä lisäselvitystä 9.11.2018 päivätyllä selvityspyynnöllä, jossa Lumo Energia Oyj:ltä tiedusteltiin Markkinahinta-tuotteen tuotekuvaukseen yhtiön verkkosivuilla tehdyistä muutoksista. Lumo Energia Oyj:ltä pyydettiin selvitystä siitä, milloin ehdot ovat muuttuneet, miltä osin ehdot ovat muuttuneet sekä mikä on ollut muutoksen peruste sekä siitä, koskevatko muutokset myös niitä asiakkaita, joilla on jo ennen muutosten voimaantuloa ollut voimassa oleva Markkinahinta-sopimus ja onko näille asiakkaille ilmoitettu ehtojen muutoksesta.

Lumo Energia Oyj on 21.11.2018 toimittamassaan selvityksessä todennut, että Lumo Energia Oyj:n sähkönmyyntiehdot eivät ole muuttuneet, vaan myyntiehdot ovat ainoastaan selvennetty paremmin ymmärrettävään muotoon. Koska ehtoihin ei ole tapahtunut muutosta, Lumo Energia Oyj on katsonut, että tiedottamista ehtojen muuttumisesta ei tarvitse tehdä, sillä ehdot eivät ole muuttuneet.

Lisäselvityspyyntö 29.1.2021 Lumo Energia Oyj:lle ja Lumo Energia Oyj:n vastaus

Energiavirasto pyysi 29.1.2021 päivätyssä lisäselvityspyynnössään Lumo Energia Oyj:ltä selvitystä erityisesti seuraavista seikoista:

1. Solmiiko Lumo Energia Oyj edelleen uusia Markkinahinta -sähkönmyyntisopimuksia?
2. Onko Lumo Energia Oyj:llä asiakkaina loppukäyttäjiä, joilla on edelleen Markkinahinta-sähkönmyyntisopimus?
3. Jos Lumo Energia Oyj:llä ei ole enää asiakkaita, joilla on Markkinahinta-sähkönmyyntisopimus, milloin viimeiset sopimukset kyseisellä tuotteella ovat päättyneet?
4. Milloin ensimmäiset sähkönmyyntisopimukset Markkinahinta-sähkönmyyntituotteella alkoivat? Onko tuote ja siitä asiakkaille annetut tiedot, sekä hinnanmuutosilmoituksia koskeva toimintatapa olleet myynnin aloittamisesta asti sisällöltään vastaavat kuin ne ovat olleet tämän käsiteltävän asian tullessa vireille 3.10.2018² ja Energiaviraston 9.11.2018 päivätyssä lisäselvityspyynnössä esitettyihin muutoksiin asti?
5. Onko Markkinahinta-sähkönmyyntituotteeseen tai siitä annettuihin tietoihin tehty muutoksia 21.11.2018 toimittamanne selvityksen jälkeen, erityisesti hinnanmuodostumisen, hinnanmuodostumisesta loppukäyttäjille ennen sopimuksen tekemistä ja vahvistusilmoituksessa annettujen tietojen sekä hinnanmuutoksista ilmoittamisen osalta?
6. Jos muutoksia on tehty 21.11.2018 jälkeen kyseisten seikkojen osalta, mitä muutoksia on tehty ja milloin ne on toteutettu?

Lumo Energia Oyj on 1.2.2021 toimittamassaan selvityksessä todennut, että Markkinahinta-nimellä ei myydä enää sopimuksia. Markkinahinta-sopimus on poistunut Lumo Energia Oyj:n tuotevalikoimasta 22.10.2019 alkaen. Aktiivisia Markkinahinta-sopimuksia on 142 kappaletta. Lumo Energia Oyj:llä ei ole tallessa kotisivujensa muutoshistoriaa näin pitkän ajan takaa ja tällaisella tasolla, joten asianosainen ei pysty selvittämään onko muutoksia tehty ja jos, minkälaisia. Selvityksessä todetun mukaan on todennäköistä, että tuotekuvaukseen, tilauslomakkeeseen ym. on tullut pieniä muutoksia, mutta pääpiirteissään tuotteen logiikka on pysynyt samana. Kotisivujen kehitys on jatkuvaa ja pieniä muutoksia tehdään käytännössä koko ajan.

Energiaviraston täydennyspyyntö 18.2.2021 ja Lumo Energia Oyj:n vastaus

Energiavirasto pyysi Lumo Energia Oyj:ltä täydennystä yhtiön 12.10.2018 toimittamaan selvitykseen niiltä osin kuin selvityksestä ei ilmennyt, milloin ensimmäiset Markkinahinta-sopimukset ovat tulleet voimaan. Energiavirasto pyysi Lumo Energia Oyj:tä tarkentamaan myös, mitä tarkoitetaan yhtiön 1.2.2021 toimittamassa selvityksessä sillä, että Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen tuotekuvaukseen, tilauslomakkeeseen ym. on tullut pieniä muutoksia, mutta pääpiirteissään tuotteen

² Tässä lainatussa selvityspyynnössä esitetty päivämäärä on virheellinen, asia on tullut vireille 8.10.2018.

logiikka on pysynyt samana. Lumo Energia Oyj:tä pyydettiin toimittamaan täydennystä selvitykseensä myös siitä, miltä osin tuotteen hinnanmuutosmekanismi on muuttunut. Lisäksi Lumo Energia Oyj:ltä on pyydetty selvitystä siitä, ilmoitetaanko Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymistapa asiakkaalle sopimuksessa tai vahvistusilmoituksessa.

Lumo Energia toimitti täydennyksen 19.2.2021. Täydennyksessä on todettu, että ensimmäiset sopimukset astuivat voimaan todennäköisesti vuoden 2018 ensimmäisen puoliskon aikana. Ilmaisullaan siitä, että "pääpiirteissään tuotteen logiikka on pysynyt samana" Lumo Energia Oyj ei ole tarkoittanut välittää mielikuvaa siitä, että tuotteen hinnanmuodostuslogiikka olisi muuttunut. Vain markkinointiviestintä on muuttunut hinnanmuodostukseen liittyen. Lumo Energia Oyj:n käsitys on, että kaikissa yhtiön Nord Pool -sähköpörssin hintoihin sidotuissa sopimuksissa on noudatettu kaavaa, jossa asiakkaalta laskutettu hinta määräytyy Suomen aluehinnan keskiarvon ja yhtiön ilmoittaman marginaalin perusteella. Vuonna 2018 myynnissä olleessa Markkinahinta-tuotteessa marginaali oli pilkottu kahteen osaan, josta toinen komponentti saattoi muuttua verkkosivujen ja tilausvahvistuksen hintaosiossa. Kuitenkin ainoa liikkuva osa asiakkaan laskulla on ollut Nord Pool -sähköpörssissä myydyin sähkön kuukauden keskihinta. Mikäli sopimukseen sovittava marginaali muuttuisi, tai tuotteeseen lisättäisiin kuukausimaksu, asiakkaalle lähetettäisiin siitä erillinen tiedote vähintään 30 vuorokautta ennen muutosta. Selvityksen liitteenä on kuva asiakkaan laskusta laskutuskaudelta 1.10.2018 -31.10.2018, jossa asiakkaalta peritty hinta vastaa ajankohdan Nord Pool -sähköpörssin Suomen hinta-alueen kuukauden keskiarvoa lisättynä arvonlisäverolla ja Markkinahinta-tuotteesta perityllä marginaalilla.

Lumo Energia Oyj on täydennyksessään todennut, että se ei pysty toimittamaan sopimusvahvistusta, koska asiakirjat on tuhottu. Lumo Energia Oyj:n edustaja on Energiavirastossa asian käsittelijän kanssa käydyssä puhelinkeskustelussa kertonut, että yhtiön datankäsittelyä koskevan käytännön mukaisesti yli kaksi vuotta vanhat asiakirjat on tuhottu, eikä yhtiön hallussa siten ole Markkinahinta-sähkönmyyntituotetta koskevia sopimusasiakirjoja tai vahvistusilmoitusta.

Energiaviraston täydennyspyyntö 3.3.2021 ja Lumo Energia Oyj:n vastaus

Energiavirasto pyysi Lumo Energia Oyj:ltä täydennystä yhtiön 19.2.2021 toimittamaan täydennykseen, koska täydennyksessä ei vastattu Energiaviraston 18.2.2021 lähettämässä täydennyspyynnössä esitettyyn kysymykseen siitä, onko Lumo Energia Oyj ilmoittanut Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymistavan loppukäyttäjille sopimuksessa tai vahvistusilmoituksessa. Yhtiö on täydennyksessään todennut, että sopimusasiakirja-arkistoa ei Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen myyntiajalta ole. Selvityksen mukana on kuitenkin toimitettu ote Markkinahinta-sopimuksen tilausvahvistuksesta, jossa asiakkaalle on annettu seuraavat tiedot:

"Sähkön kuukausittain vaihtuva hinta määräytyy NordPool-sähköpörssistä ostetun sähköenergian Suomen kuukausittaisen keskihinnan mukaan, johon lisätään sähkönmyyjän marginaali, joka on 0,6076 snt/kWh, sekä sisäänostosta muodostuvat kulut, jotka ovat 0,5 snt / kWh."

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Energiaviraston toimivalta

Sähkömarkkinalain (588/2013) 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:n mukaan Energiaviraston on velvoitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 86 §:n 1 momentin mukaan jakeluverkonhaltijan on annettava ennen liittymissopimuksen tekemistä liittyjälle ja ennen sähköverkkosopimuksen tekemistä loppukäyttäjälle tiedot sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista sekä tarjolla olevista sopimuksen sisältöä koskevista vaihtoehtoista, kuten hinnoitteluvaihtoehtoista. Vähittäismyyjän on annettava ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä vastaavat tiedot loppukäyttäjälle.

Sähkömarkkinalain 86 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan liittyjälle ja loppukäyttäjälle on annettava tiedot tarjotusta suorituksesta tai palvelusta ja sen laadusta sekä liittymissopimuksen kysymyksessä ollessa liittymän toimitusajasta.

Sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentin mukaan vähittäismyyjän on lähetettävä sopijapuolelleen ilmoitus siitä, miten ja mistä ajankohdasta hinnat tai muut sopimusehdot muuttuvat ja mikä on muutoksen peruste. Vähittäismyyjän ilmoituksessa on mainittava, onko sopijapuolella oikeus irtisanoa sopimus. Jos perusteena on muu syy kuin lainsäädännön muutos tai viranomaisen päätös, muutos saa tulla voimaan aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

Perustelut

Asiassa on kysymys siitä, onko Lumo Energia Oyj:n Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen ehdoista ja tuotteen hinnanmuutoksista annettu sähkönkäyttäjälle sähkömarkkinalaissa edellytetyt tiedot.

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot

Sähkömarkkinalain 86 §:n mukaisesti vähittäismyyjän on annettava ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä loppukäyttäjälle tiedot sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehtoista sekä tiedot tarjotusta suorituksesta tai palvelusta.

Energiavirasto toteaa, että sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymisperusteet ovat sähkömarkkinalain 86 §:n 1 momentissa tarkoitettuja sopimukseen sovellettavia keskeisiä ehtoja, joista vähittäismyyjän on annettava ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä tieto loppukäyttäjälle. Energiavirasto katsoo myös, että hinnan määräytymisperusteet on sellainen tuotteen perusominaisuuksia koskeva tieto, josta on 86 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti annettava tieto loppukäyttäjälle.

Energiavirasto toteaa, että loppukäyttäjän tulee saada etukäteen tietoonsa, mil-laista sähkönmyyntituotetta koskevaan sopimukseen hän on sitoutumassa ja miten tuotteen hinta sopimuksen voimassaoloaikana muodostuu. Tuotteen hinnanmääräytymisestä loppukäyttäjälle annettavien tietojen on oltava selkeät ja yksiselitteiset. Annetuista tiedoista asiakkaan pitää pystyä erottamaan selkeästi, onko kysymyksessä automaattisesti vaihtuvahintainen tuote, jonka hinta muuttuu sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevan viitearvon muuttuessa vai tuote, jonka hinta muuttuu myyjän yksipuoliseen päätökseen perustuen. Hinnasta annettavat tiedot eivät saa jättää loppukäyttäjälle epäselväksi tuotteen hintakomponentteja ja niiden suuruuksia tai niidenmäärittämisessä käytettäviä viitearvoja tai laskentakaavaa. Annettujen tietojen perustella loppukäyttäjän tulee voida myös itse laskea hinta ja siten tarkistaa, että sähkönmyyjän perimä hinta vastaa sovittua. Tiedot on annettava ennen sopimuksen tekemistä, eikä puutteita lainkohdan velvoitteiden noudattamisessa voida korvata sopimuksenteon jälkeen annettavilla tiedoilla esimerkiksi sopimusvahvistuksessa.

Lumo Energia Oyj:n 12.10.2018 toimittaman selvityksen mukaan Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymistavasta ilmoitetaan loppukäyttäjälle selvästi yhtiön internetsivuilla sekä niillä internetsivuilla, joilla tuotetta markkinoidaan. Yhtiön internetsivuilla hinnan on ennen 8.10.2018 päivätyn Energiaviraston selvityspyynnön lähettämistä kerrottu määräytyvän Nord Pool -sähköpörssistä ostetun sähköenergian sisäänostohinnan mukaan. Sisäänostohintaan lisätään marginaali 0,61 snt/kWh. Hinnanmuodostuksessa kerrotussa osiossa on lisäksi mainittu sisäänostosta muodostuvat profiilikulut, jonka suuruus on esitetty keskiarvona, ja jotka aiheutuvat Lumo Energia Oyj:n uusiutuvat energiamuodot valinneen asiakaskunnan sähkönkäyttöprofiiliin eroavuudesta koko Suomen aluehinnan muodostavaan sekasähkön käyttöprofiiliin. Marginaaliin ja profiilikuluihin sisältyy arvonlisävero, ja tuotteen hintaan sisältyy perusmaksu.

Lumo Energia Oyj:n 12.10.2018 toimittamassa selvityksessä todetaan, että kulloinkin voimassa olevan hinnan voi laskea Nord Poolin jakelemien tietojen perusteella lisäämällä tietoihin Lumo Energia Oyj:n verkkosivuilla sekä sähkösopimuksen tilausvahvistuksessa ilmoitetun marginaalin sekä mahdollisen perusmaksun.

Energiavirasto toteaa, että Lumo Energia Oyj:n internetsivuilla käytettyä sisäänostohinta-termiä ei ole täsmennetty tuote-esittelyssä tai Markkinahinta-tuotteen tuotekohtaisissa myyntiehdoissa, eikä sen merkitystä hinnan lopullisessa muodostumisessa ole selvennetty. Lumo Energia Oyj:n 12.10.2018 toimittaman selvityksen mukaan viittaus sisäänostohintaan on kansantajuinen ilmaisu, jolla on pyritty selventämään sitä, että yhtiö ostaa asiakkaan sähkön Nord Poolin Suomen

aluehinnalla. Ilmaisu kuitenkin jättää epäselväksi sen, sisältyykö Lumo Energia Oyj:n sisäänostohintaan muita kustannuksia kuin yksinomaan Nord Pool -sähköpörssistä hankittavan sähkön hinta. Hinnan määräytymistä Nord Pool -sähköpörssin Suomen hinta-alueen vuorokausimarkkinan hintojen kuukauden keskiarvon perusteella ei ole selvästi esitetty. Tuotekuvauksesta tai Lumo Energia Oyj:n selvityksestä ei myöskään ilmene, että loppukäyttäjille olisi ilmoitettu, minkä kuukauden hintojen keskiarvoa uuden hintajakson hinnoittelussa käytetään.

Verkkosivujen tuote-esittelyssä on ennen 8.10.2018 päivätyn Energiaviraston selvityspyynnön lähettämistä mainittu myös, että sisäännostosta muodostuvat profiilikulut aiheutuvat Lumo Energian uusiutuvat energiamuodot valinneen asiakaskunnan sähkönkäyttöprofiiliin eroavuudesta koko Suomen aluehinnan muodostavaan sekasähkön käyttöprofiiliin. Profiilikulujen suuruus on esitetty keskiarvona, mikä on omiaan luomaan epäselvyyttä siitä, onko kyseinen kulu kiinteä vai kuukausittain vaihtuva ja miten siinä tapauksessa sen suuruus määräytyy. Energiavirasto toteaa, että Lumo Energia Oyj:n internetsivuilla olevissa tiedoissa ei ollut selväsanaisesti kerrottu, sisältyvätkö sisäännostosta muodostuvat profiilikulut jo mainittuun marginaaliin tai sisäänostohintaan vai lisätäänkö ne sisäänostohinnan ja marginaalin lisäksi asiakkaalta laskutettavaan hintaan.

Edellä todetun perusteella Lumo Energia Oyj:n verkkosivuillaan ennen sopimuksen tekemistä antamat tiedot tuotteen hinnan määräytymisperusteista eivät ole olleet riittävät. Tuotteesta annetuista tiedoista ei käy selkeästi ilmi, onko tuotteen hintavaihtelu sidottu sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleviin julkisiin viitearvoihin vai määräytyykö se joiltain osin myyjän yksipuolisella päätöksellä. Maininta Nord Pool-sähköpörssistä ostetun sähköenergian sisäänostohinnasta ilman sisäänostohinnan ja tuotteeseen sisältyvien marginaalien tarkempaa määrittelyä jättää hinnan määräytymistavan avoimeksi. Energiavirasto katsoo, että sähkönmyyntituotteen keskeisiä ehtoja ja hinnan määräytymisperusteita ei siten ole esitetty sähkönkäyttäjälle selkeästi ja ymmärrettävästi niin, että sähkönkäyttäjä ymmärtäisi yksiselitteisesti, millaisesta sähkönmyyntituotteesta on kysymys.

Tuotekuvaukseen asian käsittelyn aikana tehdyt muutokset

Energiavirasto pyysi Lumo Energia Oyj:ltä lisäselvitystä yhtiön verkkosivuilla esitettyyn Markkinahinta-tuotteen tuotekuvaukseen 8.10.2018 päivätyn Energiaviraston selvityspyynnön lähettämisen jälkeen tehdyn muutoksen vuoksi. Lumo Energia Oyj on selvityksessään esittänyt, että verkkosivuilla olevaan tuotekuvaukseen tehdyt muutokset eivät ole tuotteen sopimus- tai hinnanmääräytymisehtoihin tehtyjä muutoksia, vaan niillä on pyritty ainoastaan selventämään myyntiehtoja paremmin ymmärrettävään muotoon.

Markkinahinta-tuotteen hinnanmuodostumisesta on muutosten jälkeen annettu seuraavat tiedot:

”Sähkön kuukausittain vaihtuva hinta määräytyy NordPool-sähköpörssistä ostetun sähköenergian Suomen kuukausittaisen keskihinnan mukaan, johon lisätään sähkönmyyjän marginaali, joka on 0,6076 snt / kWh, sekä sisäännostosta muodostuvat kulut, jotka ovat 0,5 snt / kWh.”

Tuotteesta annetuista tiedoista ei käy ilmi sitä, minkä kuukauden keskihinnan mukaan tuotteen kunkin laskutuskauden hinta määräytyy. Koska annettujen tietojen perusteella hinnan määräytymistapa jää epäselväksi määräytymiseen vaikuttavan kuukauden osalta, Energiavirasto katsoo, että Markkinahinta-tuotteesta ei ole muutosten jälkeenkään annettu sähkökäyttäjälle ennen sähköntuotteen sopimuksen tekemistä riittäviä tietoja sähköntuotteen hinnanmuodostumisen osalta.

Edellä esitetyn perusteella Lumo Energia Oyj on toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti, kun se ei ole kyseisen lain 86 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti ennen sähköntuotteen sopimuksen tekemistä antanut loppukäyttäjälle tietoja sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista hinnoittelun osalta.

Energiavirasto huomauttaa, että Lumo Energia Oyj ei ole Markkinahinta-sähköntuotteesta annetuissa tiedoissa ilmoittanut loppukäyttäjälle perustuuko tuotteen hinta Nord Pool -sähköpörssin nimenomaisesti vuorokausimarkkinalla vaihdetun sähkön Suomen aluehinnan keskiarvoon. Energiavirasto ei kuitenkaan pidä tämän tiedon antamatta jättämistä sähkömarkkinalain 86 §:n 1 momentin tai 2 momentin 2 kohdan vastaisena, koska asiassa ei ole ilmeistä väärinkäsityksen mahdollisuutta. Tästä huolimatta Energiavirasto katsoo, että tieto hinnan perustumisesta vuorokausimarkkinan hintaan olisi selkeyden vuoksi aiheellista antaa loppukäyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä.

Markkinahinta-tuote ei ole enää Lumo Energia Oyj:llä myynnissä uusille asiakkaille. Energiavirasto ei edellytä toimenpiteitä tuotteesta ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen korjaamiseksi.

Hinnanmuutoksista ilmoittaminen

Sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentin mukaan vähittäismyyjän on lähetettävä sopijapuolelleen ilmoitus siitä, miten ja mistä ajankohdasta hinnat tai muut sopimusehdot muuttuvat ja mikä on muutoksen peruste. Vähittäismyyjän ilmoituksessa on mainittava, onko sopijapuolella oikeus irtisanoa sopimus. Jos perusteena on muu syy kuin lainsäädännön muutos tai viranomaisen päätös, muutos saa tulla voimaan aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

Edellä mainittua lainkohtaa koskevien hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp.) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan voidaan sopia sellaisesta automaattisesti vaikuttavasta laskentatavasta, jonka perusteella tietyin väliajoin tarkistetaan maksettavaa hintaa tiettyyn sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevaan viitearvoon tai viitearvoihin nojautuen. Tällainen sopimusehto voi olla esimerkiksi siten muotoiltu, että kunkin kuukauden energiahinta on edeltävän kuukauden tiettyjen sähköpörssinoteerausten keskiarvo lisätynä jollain marginaalilla. Myös määräaikainen sähköntuotteen sopimus voidaan sitoa tällä tavoin. Tehtäessä sopimuskauden kuluessa sopimusehtojen mukaisia tarkistuksia suuntaan tai toiseen ei ole kysymys sopimusehtojen muuttamisesta eivätkä tämän pykälän säännökset siten koske näitä hinnanvaihteluja. Vähittäismyyjän on kuitenkin tarpeellista tiedottaa uuden jakson hinnoista sähkökäyttäjälle ajoissa laskun maksamista silmällä pitäen, vaikka sähkökäyttäjä pystyisikin laskemaan itse hintansa julkisista hintatiedoista.

Lumo Energia Oyj:n toimittaman selvityksen mukaan Markkinahinta-tuotteen hinta vaihtelee kuukausittain ja määräytyy Nord Pool -sähköpörssin Suomen hinta-alueen kuukausihinnan mukaisesti. Tuotekuvauksessaan yhtiö nimeää näin muodostuvan hinnan sisäänostohinnaksi. Hintaan lisätään marginaali, ja sopimuksen hintaan sisältyy kuukausimaksu. Kiinteä marginaali ja kuukausimaksu eivät ole Markkinahinta-sopimuksissa muuttuvia, ja ainoastaan Nord Pool -sähköpörssin Suomen aluehinta on muuttuva tekijä. Marginaalin ja perusmaksun muutoksista ilmoitettaisiin asiakkaille vähintään 30 vuorokautta ennen muutoksen voimaantulua. Marginaali on Lumo Energia Oyj:n 19.2.2021 toimittaman selvityksen mukaan vuonna 2018 koostunut kahdesta osasta, joista toinen on saattanut muuttua yhtiön verkkosivun ja tilausvahvistuksen hintaosiossa. Kuitenkin ainoa liikkuva osa asiakkaan laskulla on selvityksen mukaan ollut Nord Pool -sähköpörssin osuus, josta erillistä ilmoitusta ei lähde.

Lumo Energia Oyj:n verkkosivuilla kuukausittain vaihtuvan hinnan on kerrottu ennen 8.10.2018 päivätyn Energiaviraston selvityspyynnön lähettämistä määräytyvän Nord Pool -sähköpörssistä ostetun sähköenergian sisäänostohinnan mukaan. Hinnan määräytymisestä kyseisen pörssin Suomen hinta-alueen kuukauden keskiarvohinnan mukaan ei kuitenkaan ole tällöin ollut mainintaa, eikä asiakkaalle ole esitetty tarkemmin sitä, mitä Lumo Energia Oyj:n sisäänostohinta tarkoittaa, ja miten asiakkaalta laskutettava hinta sen perusteella muodostuu. Asiakkaalle annetut tiedot hinnan muodostumisesta ovat koostuneet siis vain sisäänostohinnasta, marginaalista ja perusmaksusta sekä profiilikuluista, joiden suuruus on ilmoitettu keskiarvona.

Verkkosivuilla olevaan tuote-esittelyyn on tehty muutoksia 8.10.2018 päivätyn Energiaviraston selvityspyynnön lähettämisen jälkeen. Muutoksien myötä tuotekuvauksessa ei ole enää mainittu profiilikustannuksia, vaan asiakkaalta kerrotaan perittävän marginaalin 0,6076 snt / kWh lisäksi sisäänostosta muodostuvat kulut 0,5 snt / kWh. Lumo Energia Oyj on 12.11.2018 toimittamassaan selvityksessä todennut, että Lumo Energia Oyj:n sähkönmyyntiehdot eivät ole muuttuneet, vaan yhtiö on ainoastaan selventänyt myyntiehtoja paremmin ymmärrettävään muotoon.

Lumo Energia Oyj on 1.2.2021 toimittamassaan selvityksessä todennut, että tuotekuvaukseen, tilauslomakkeeseen ym. on todennäköisesti tullut pieniä muutoksia tuotteen elinkaaren aikana, mutta pääpiirteissään tuotteen logiikka on pysynyt samana. Energiaviraston pyynnöstä toimitetussa täydennyksessä 19.2.2021 on todettu, että Lumo Energia Oyj:n käsityksen mukaan Nord Pool -sähköpörssin hintaan sidotuissa tuotteissa hinta on aina muodostunut Nord Pool -sähköpörssin Suomen hinta-alueen keskiarvon ja Lumo Energia Oyj:n verkkosivuillaan ja tilausvahvistuksessa ilmoittaman marginaalin perusteella. Täydennyksen yhteydessä olevasta asiakkaalle lähetetystä laskusta otetusta ruutukaappauksesta ilmenee, että Markkinahinta-tuotteen hinta on ainakin lokakuun 2018 osalta vastannut sitä, mikä muodostuu hinnaksi Lumo Energia Oyj:n Energiavirastolle ilmoittaman laskentatavan mukaan.

Lumo Energia Oyj on esittänyt Markkinahinta-tuotteen hinnoitteluun kuuluvat kiinteät hintakomponentit ajankohdasta ja asiayhteydestä riippuen hieman eri tavoin. Energiaviraston aloittaessa tutkimuksen yhtiön verkkosivuilla on esitetty, että Nord Pool -sähköpörssistä ostetun sähkön hintaan lisätään marginaali 0,61 snt / kWh sis. ALV. Määräytymistavan yhteydessä on lisäksi maininta *profiilikuluista*, jonka

suuruus on esitetty keskiarvona (0,5 snt/kWh sis ALV). Lumo Energia Oyj:n 12.10.2018 toimittamassa selvityksessä on todettu, että yhtiö lisää ilmoitetun marginaalin pörssisähkön hintaan. Selvityksessä marginaalia ei ole eritelty kahteen osaan. Yhtiön verkkosivuilla 8.10.2018 päivätyn Energiaviraston selvityspyynnön lähettämisen jälkeen tehtyjen muutosten myötä sähköpörssistä ostetun sähkön hinnan päälle on kerrottu lisättävän marginaali 0,6076 snt / kWh sekä *sisäännostosta muodostuvat kulut* 0,5 snt / kWh. Lumo Energia Oyj on 21.11.2018 toimittamassaan selvityksessä esittänyt, että yhtiön sähkönmyyntiehdot eivät ole verkkosivuille tehtyjen muutosten myötä muuttuneet, vaan niitä on selvennetty paremmin ymmärrettävään muotoon.

Edelleen Lumo Energia Oyj:n 19.2.2021 toimittamassa selvityksessä on todettu Markkinahinta-tuotteen marginaalin olleen vuonna 2018 pilkottu kahteen osaan, joista toinen komponentti saattoi muuttua verkkosivujen ja tilausvahvistuksen hinnoissa. Selvityksen mukaan ainoa liikkuva osa asiakkaan laskulla on kuitenkin Nord Poolin osuus, jonka muutoksista Lumo Energia Oyj ei lähetä asiakkaille erillistä ilmoitusta. Mikäli Lumo Energia Oyj:n marginaali markkinahintaisessa sopimuksessa muuttuisi tai sopimukseen lisättäisiin erillinen kuukausimaksu, tästä lähtisi asiakkaalle erillinen tiedote vähintään 30 vuorokautta ennen muutosta.

Energiavirasto katsoo, että tuotteen sähköenergian hinta on muodostunut Nord Pool -sähköpörssistä hankitun sähköenergian Suomen hinta-alueen kuukauden keskiarvohinnan perusteella. Kunkin asiakkaan sopimukseen on sisältynyt vaihtuvan Nord Pool -hinnan lisäksi ainoastaan kiinteät maksukomponentit, jotka eivät ole muuttunut voimassa olevissa sopimuksissa ilman eri ilmoitusta. Näiden maksukomponenttien suuruus on kuitenkin voinut poiketa eri sopimusten välillä. Marginaalin rakenteen tai sen komponenteista käytettyjen nimitysten muutokset eivät ole aiheuttaneet voimassa olevien sopimusten ehtoihin tai hintoihin sellaisia muutoksia, joista tulee ilmoittaa asiakkaalle sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentin mukaisesti.

Energiavirasto katsoo asiassa saadun selvityksen perusteella, että Markkinahinta-sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymisessä on ollut kyse hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaisista sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleviin viitearvoihin sidotuista tuotteen hinnanvaihteluista. Tällaisia hinnanvaihteluita eivät koske sopimusehtojen muuttamisesta sähkömarkkinalaissa säädetyt velvoitteet. Lumo Energia Oyj:llä ei siten ole ollut velvoitetta lähettää sopijapuolelleen sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentissa säädettyä ilmoitusta näiden viitearvojen muutoksiin perustuvista hintojen muutoksista.

Ratkaisu

Lumo Energia Oyj on menetellyt sähkömarkkinalain 86 §:n 1 ja 2 momentin vastaisesti, kun se ei ole antanut ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä loppukäyttäjille tietoja Markkinahinta-sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista ja hinnan määräytymisperusteista.

Markkinahinta-sähkönmyyntituote ei ole enää myynnissä uusille asiakkaille, minkä vuoksi Energiavirasto ei edellytä Lumo Energia Oyj:ltä toimenpiteitä.

Markkinahinta-tuotteen hinnan määräytymisessä on ollut kyse sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleviin viitearvoihin sidotuista tuotteen hinnanvaihteluista. Tällaisiin hinnanvaihteluihin ei sovelleta sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momenttia. Lumo Energia Oyj:llä ei siten ole ollut velvoitetta lähettää sopijapuolelleen lainkohdassa säädettyä ilmoitusta näiden viitearvojen muutoksiin perustuvista hintojen muutoksista.

Energiavirasto päättää asian käsittelyn.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 86 § 1 ja 2 mom. sekä 93 § 4 mom.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 5 ja 9 §.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus Lumo Energia Oyj:lle on päätöksen liitteenä.

Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa lakimies Otso Liikanen, otso.liikanen@energia-
virasto.fi ja puh 029 5050 188

Liitteet	Valitusosoitus
Jakelu	Lumo Energia Oyj
Tiedoksi	Kilpailu- ja kuluttajavirasto Energiateollisuus ry
Maksutta	

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Kun valituksen tekemisen määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**

faksi: 029 56 43314

sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2050 euroa. Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 510 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.